

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע | יו"ל ע"י מכון "מעדני אשר" - בית שמש

פרשת כי תשא תשפ"ב | גליון תתפ"ט (שנה י"ט)

מדוע עשיר שיש לו הרבה כסף ציוה התורה שלא יתן יותר הרי יש לו הרבה?
בפרשתן שמות ל' י"ב ונתנו איש כופר נפשו וכו' העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט וכו'.

יש להקשות: מדוע עשיר שיש לו הרבה כסף ציוה התורה שלא יתן יותר, הרי יש לו הרבה, כך מקשה באלשיך הקדוש, וכן באברבנאל בפרשתן, וכן החיד"א בספרו פני דוד.

ובמה"ל דסקין בפרשתן כתב דבאמת משה רבינו נתקשה בקושיא זו, וזה כוונת המדרש המובא ברש"י בפרשתן שנתקשה משה במחצית השקל, היינו מדוע שהעשיר לא יתן יותר.

איכא כמה הסברים מדוע שכולם שוים:

א. לפי שלהיות השקלים ההם כופר נפשם וצדקה להצילם ממות המגפה, והיו כל בני אדם שוים בחיותם, היה מהראוי שתהיה הצדקה והתקון ההוא שוה בהם כי נפש אחת חיונית להם והמחיה ומציל ממות אחת ימלטם, כך תירץ באברבנאל בפרשתן.

ב. חשש השם יתברך שאם היה מביא כל אדם באותה צדקה כסף כפי בחירתו ורצונו, כבר ימצא אדם פחות ונבזה שנתעשר ויביא הרבה איש חשוב ונכבד שירד מנכסיו ולא יוכל להביא כמוהו וכדאי בזיון וקצף אל הנכבדים אנשי השם, לכן כדי שלא יבוש ולא יכלם שום אדם צוה שיהיו הכל שוים בתרומה הזאת, כך תירץ באברבנאל בפרשתן.

ג. וכעין זה כתב באלשיך הקדוש וז"ל ואם הייתי מכביד על העשיר או מרשהו שירבה ומיקל על דל, הלא יראה כי נפש העשיר חשובה יותר ויקר פדיונה כי לא על חנם העשירו קונו. על כן הטבתי אשר דברתי העשיר לא ירבה והדל וכו', כי כלם שוים לפניו יתברך. וזהו אומרו לכפר על נפשותיכם, כי שוות הן:

ד. ע"פ מה שכתבו הראשונים טעם למחצית השקל להורות אחדות כי כל איש ישראל חייב לאהוב חבירו כאלו הם גוף אחד אי לזאת זה יתנו כל אחד מחצית השקל שהוא וחבירו היו לאחדים ובין שניהם שקל שלם, ולכן העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, ועשיר ורש נפגשו אידי ואידי חד שיעורא, עד כאן דבריהם ואפשר להרחיב הענין כי מהשקלים לוקחים קרבנות צבור תמידין ומוספין הבאים לכפרת ישראל ורמז במחצית השקל כי הקרבנות אינם מכפרים אלא כשישראל הם באחדות אחד וכל איש יחשוב כאלו הוא וחבירו אחד והגם כי הוא עשיר וחבירו עני העושר והכבוד לבר מגופ' אך הנפש שהיא העיקר כשם שנפשו היא חלק אלוה ממעל גם נפש העני כמוהו וכלם בני אל חי ואם יש שנאת חינום ביניהם אף שיש בידם תורה ומצות דא, כך כתב החיד"א בספרו פני דוד בפרשתן.

ה. שאלוה ממעל גם נפש העני כמוהו וכלם בני אל חי ואם יש שנאת חינום ביניהם אף שיש בידם תורה ומצות דא, כך כתב החיד"א בספרו פני דוד בפרשתן.

ו. שאלוה ממעל גם נפש העני כמוהו וכלם בני אל חי ואם יש שנאת חינום ביניהם אף שיש בידם תורה ומצות דא, כך כתב החיד"א בספרו פני דוד בפרשתן.

ז. שאלוה ממעל גם נפש העני כמוהו וכלם בני אל חי ואם יש שנאת חינום ביניהם אף שיש בידם תורה ומצות דא, כך כתב החיד"א בספרו פני דוד בפרשתן.

ח. שאלוה ממעל גם נפש העני כמוהו וכלם בני אל חי ואם יש שנאת חינום ביניהם אף שיש בידם תורה ומצות דא, כך כתב החיד"א בספרו פני דוד בפרשתן.

האם חייבים לתת מחצית השקל בפעם אחת או שאפשר לתת את זה בתשלומים?
בפרשתן שמות ל' י"ב ונתנו איש כופר נפשו וכו' העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט וכו'.

הנה הרמב"ם הלכות שקלים פרק א' הלכה א' כתב מצות עשה מן התורה ליתן כל איש מישראל מחצית השקל בכל שנה ושנה, אפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב, וכו' ואינו נותנו בפעמים רבות היום מעט ולמחר מעט אלא נותנו כולו כאחת בפעם אחת.

ובמנחת חינוך מצוה ק"ה העיר שהכסף משנה לא ציין היכן המקור של הרמב"ם דלא יוצא אם נתן בתשלומים ומניחו בצ"ע.

ובמהרי"ט אלגאזי הלכות בכורות פרק ח' הקשה על הרמב"ם מאי שנא מפדיון הבן דמחויב לתת חמש סלעים, ומבואר בגמ' בכורות נ"א דאפילו בזה אחר זה יצא, ומדוע במחצית השקל צריך לתת בפעם אחת, וכן הקשה בשם משמואל פרשת ויקהל בשם אביו האבני גור.

ומתירץ: דלכתחלה דוקא קאמר, שיתן מחצית השקל בבת אחת למצוה מן המובחר, אבל בדיעבד אפשר שיצא בנתינתו לחצאין, א"כ נ"מ לענין דינא דבפדיון נמי היינו דוקא בדיעבד כלשון הברייתא אבל לכתחלה צריך ליתן בבת אחת.

ובספר ראשית בכורים כתב בדעת הרמב"ם דלא מהני בזה אחר זה אפילו בדיעבד.

ובקריית ספר ריש הלכות שקלים כתב וז"ל, ואינו נותנו מעט אלא כולו כאחד בפעם אחד דכתיב לא ימעיט ממחצית השקל, דאי למימר שיתן חצי שקל הוא סגי לכתוב יתן חצי שקל, וקאמר לא ימעיט דר"ל אפילו בנתינה לא ימעיט ממחצית השקל, עיין בחיד"א בספרו נחל קדומים בפרשתן.

ובספר אמרי בינה הלכות פדה"ב סימן ח' כתב דלפי זה אף בדיעבד לא יצא מדבעינן קרא לך, א"כ קשה מאי שנא מפדיון הבן.

נראה לתרץ: ע"פ מה שכתב בצפנת פענח הלכות שקלים דלכן לא יתן בפעמים רבות ויצטרפו לשיעור מחצית השקל, ע"פ מה דאמרין בגמ' בגזל הגר ההחזירו לחצאין לא יצא משום דאשם קרוי רחמנא, הכי נמי בשקלים אי אפשר לחצאין.

גליון זה נודב
לרפואת
כ"ק מרן האדמו"ר
מויזניץ-לונדון שליט"א
רבי
דוד בן סימא מירל

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הנדיב הנכבד
הרב יעקב פלדמן שליט"א
בארא פארק
לזיכוי הרבים לרגל יומא דהילולא רבה
של רבן של ישראל
הרה"ק בעל הנועם אלימלך זצוק"ל
החל בכ"א אדר ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב
לרפואת הילדה
פיניא גיטל בת רחל שינדל תחי'
יהא רעוא שזכות לימוד התורה ברחבי תבל
יתקיים בה הפסוק ג' ח'
"רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך"

גליון זה נודב
לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת דבורה בת הרב יצחק לייב ע"ה
נפטרה שבת י"ח אדר א'
ת.נ.צ.ב.ה.

מדוע לא נכתב תורה שבעל פה בתוך התורה?

איתא בגמ' גיטין ס' ע"ב ב' דרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמניה דרבי שמעון בן לקיש, כתיב בפרשתן ל"ד "כתוב לך את הדברים האלה" וכתיב כי "ע"פ הדברים האלה" הא כיצד דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה, דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב.

יש להקשות: מדוע לא נכתב תורה שבעל פה בתוך התורה, כיון שגם זה חלק מהתורה, כך מקשה בגמ' עירובין כ"א ע"ב ב', וכן ברבינו בחיי בפרשתו, וכן בפרישה בהקדמה לטור, וכן החיד"א בספרו פתח עינים עירובין כ"א ע"ב ב'.

איכא כמה תרוצים:

א. בגמ' עירובין כ"א ע"ב ב' דרש רבא מאי דכתיב "קהלת י"ב" ויתר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה וגו' בני הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה, שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה, ודברי סופרים, כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה, שמא תאמר אם יש בהן ממש מפני מה לא נכתבו, אמר קרא עשות ספרים הרבה אין קץ, ופירש"י "אלא לכן לא נכתבו שאין קץ לעשות ספרים הרבה".

ב. במדרש בפרשתן מובא בתוספת גיטין ס' ע"ב ב' איתא על הפסוק הושע ח' י"ב "כמו זר נחשבו", כמו זר נחשבו, שעובדי כוכבים כתבו את התורה, ואם היה נכתב הכל לישראל, היו עובדי כוכבים הכל כותבין, ולהכי קאמר רחמנא אכתוב לו רובי תורה והלא מה שכתבתי להם כמו זר נחשבו שהעתיקו זרים.

וכן ברבינו בחיי בפרשתן שמות פרק ל"ד כתב ומטעם זה רצה הקדוש ברוך הוא שתהיה כתובה על לוח הלב ולא נתן רשות למשה לכתבה כי יהיה בזה גלוי מסתורים, ויהיו שאר האומות שלא קבלו התורה ולא רצו בה שוים עם ישראל, וזהו שאמר הכתוב הושע ח' י"ב "כמו זר נחשבו", שיהיו הכל שוים בכתיבתה ואין למקבלי התורה יתרון עליהם.

ג. עוד טעם אחר כדי שלא יהא לעכו"ם פתחון פה ליום הדין, ואמשול לך משל, למה הדבר דומה, למלך ששלח כתבו חתום לבניו על ידי עבדו נאמן ביתו, וצוה להם באותו כתב היאך יתנהגו עמו ועם בני העולם, ומסר לעבד דברים על פה שיגיד להם תשלום דברי הכתב, והמלך קבע שכר גדול לכל מי שיבא בביתו ויקיים דברי כתבו כמצותו, מה עשו בני המדינה, העתיקו הכתב, אמרו אף אנו יש בידינו כתבו של מלך, ואנו מקיימין אותו. לזמן בא המלך ליתן שכר, באו בני מדינה ועומדין לפניו, והוא שאל אם עסקו בדברי כתבו לעשות כמצותו וכיון שלא ידעו אותם דברים שבעל פה אמר תיפח נפשם, כ"כ ברבינו בחיי בפרשתן.

ד. כדי שלא יסמכו על מה שכתובה לפניהן ולא יעסקו בה כל כך בעיון כמו שצריכין ליתן לב כשילמדוהו בעל פה שאז צריכין להגות בה תמיד כדי לזכור הדברים ולא ישכחוהו, ועל ידי כן יוצאו מדעתם ומסברתם כמה דינים, כך כתב בפרישה בהקדמה לטור, עיי"ש שכתב עוד טעמים.

ה. דעל ידי שהם בעל פה וצריכי רבנן למגריסינהו תדיר ולא פסיק זה גורם להתקדש ולהשתעבד שעבודא דאורייתא כי חיים הם למוצאיהם ומרחקתו מן החטא, וזה שאמר הפסוק "עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגיעת בשר" ולהג הרבה שהוגה בהן ע"י זה יגיעת בשר, על דרך שאמרו חז"ל שיגיעת שניהם משכחת עוון וזה טעם גדול לתורה שבעל פה, כך תירץ החיד"א בספרו פתח עינים עירובין כ"א ע"ב ב'.

מי ששוכח תלמודו באיזה ברכה יתפלל על זה?

איתא בגמ' עירובין נ"ד עמוד א' ואמר רבי אליעזר מאי דכתיב בפרשתן "חרות על הלוחת" אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות, לא נשתכחה תורה מישראל.

ובזה מבארים המפרשים: מה דאיתא בגמ' יבמות ס"ב על הא דאיתא בפרשתן "אשר שברת" משה רבינו שבר את הלוחות מדעת עצמו והסכים הקב"ה עמו, ומנלן דהסכים הקדוש ברוך הוא על ידו, שנאמר אשר שברת, ואמר ריש לקיש י"ש כחך ששיברת, ופירש רש"י דלשון אשר שברת דריש, וקשה מה המעלה בזה, הרי ע"י זה נגרם שכחת התורה בכלל ישראל, אלא לפי מה דאיתא במדרש דשכחת התורה הויה מעלה דאילו לא היה שוכחים לא היו חוזרים, נמצא דזה מעלה שנשבר ולכן אמר לו הקב"ה י"ש כחך ששברת, כך כתב בילקוט הגרשוני כאן.

איתא בגמ' עבודה זרה ח' עמוד א' אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב, אף על פי שאמרו שואל אדם צרכיו בשומע תפלה, אבל אם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעין כל ברכה וברכה אומר.

וברש"י מעין כל ברכה וברכה, "אם היה משכח תלמודו מאריך בחונן הדעת" אם בעל תשובה הוא מאריך בהרצוה בתשובה וכן כולן.

יש להקשות: מה הקשר ברכת אתה חונן לזכרון הרי דעת שייך להבנת התורה ולא לזכרון התורה.

יש שמתרץ: דהבנה תלויה ביגיעה, כמבואר בגמ' מגילה ר"ב אמר ר' יצחק אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמין, לא יגעתי ומצאתי אל תאמין, יגעתי ומצאתי תאמין, ולא אמרן אלא לחדודי, אבל לאוקמי גירסא וברש"י שלא תשתכח ממנו, סייעתא מן שמיא היא, לכן בתפלה צריך לבקש על זכרון, כך תירץ הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א.

וידידי הגאון מרדכי דוד וועטנשטיין שליט"א רב ביהמ"ד בית צבי דחסידי בעלזא תירץ לי ע"פ מה דמבואר בגמ' ירושלמי מפורש בברכות פ"ה ה"א הסובר תלמודו לא במהרה הוא משכח דכתיב פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, דהיינו 'פן תשכח' והעצה לזה "אשר ראו עיניך" דהיינו ע"י התבוננות והבנה בעיני השכל, לא ישכח, חזינן דדבר שמבינים טוב וזכרים, לכן מתפללים שנבין זה יגרום שזכור.

אדם שמפחד שישכח מה שלמד

האם עדיף שלא ילמד דכל השוכח דבר ממשנתו מתחייב בנפשו?

הנה כתב בשולחן ערוך הרב הלכות תלמוד תורה פרק ב' ואל יאמר השוכח דבר אחד אילו לא למדתי דבר זה לא נתחייבתי בנפשי ולמה אתחייב כשלמדתי ושכחתי, כי באמת אלו לא למד דבר זה לא מעלה עליו הכתוב בלבד כאלו מתחייב בנפשו, אלא היה מתחייב בנפשו ממש, שכל מי שאפשר לו להרבות ולהוסיף בלימודו בענין שלא ישכח בזה מה שלמד כבר מפני שכבר חזר על לימודו כראוי ואינו מוסיף אף על פי שאינו מתבטל מתלמוד תורה, אלא חוזר תמיד על הראשונות שלא מפני חשש שכחה, אלא מפני שנוח וקל לו יותר לחזור על הראשונות מלטרות בלימוד חדש, הרי זה מתחייב בנפשו ממש כמו שאמרו חכמים תענית ל"א ודלא מוסיף יסיף דהיינו שיאסף בלא זמנו שנאמר בתורה כי הוא חייכם וגו' ואומר למען ירבו ימיכם וגו' ודברי תורה נדרשים מכלל הן לאו, וכתב שם אח"כ שמי ששכחן גדול שלא ילמוד הרבה ואף שנמצא שלא יוכל ללמוד ולידע כל ימיו רק כדי מה שיוכל לחזור בחדש אחד לא יחוש כי לא עליך המלאכה לגמור וכך היו מצויים בימיהם תלמידים שלא היו בקיאים ויודעים בעל פה רק מסכת אחת ויש מהן שתי מסכתות.

ובשו"ת דברי יציב יורה דעה סימן קל"ה נשאל האם מותר ללמוד הרבה כשאינו זוכר עי"ש באריכות.

קול המעדנים

מסע הקודש לעיירת גור בפולין
בראשות ידידינו הגאון החסיד רבי נחמ"י אלתר שליט"א
בנו של כ"ק מן האדמו"ר מגור שליט"א
עם חבורת הבחורים שבת אחים דחסידי גור

"כולל להוראה קרית צאנו נתניה"
בהשתתפות כל ראשי הכולל ורבני קרית צאנו
"מעמד סיום הש"ס והכנסת ספר תורה לכולל"
נדבת ידידינו הרה"ג מרדכי שפירא שליט"א

"כולל להוראה בעלזא בית שמש"
בראשות ידידינו ראש הכולל
הגאון רבי אריה פינק שליט"א דומ"צ בעלזא בית שמש

"כולל להוראה טשנאביל בית שמש"
בראשות ידידינו ראש הכולל
הגאון אהרן שפרינגר שליט"א

"שיבת שפע חיים צאנו אלעד"
בראשות ידידינו הרה"ג אברהם חיים פונקל שליט"א מנהל רחמי

האם בשבת יש ענין לישון יותר מימות החול כדי לקיים מצות עונג שבת?
בפרשתן ל"א ט"ז ושמו בני ישראל את השבת לעשות את השבת.

איתא בירושלמי על הפסוק "וקראת לשבת עונג" במה מענגו מר אמר בשינה ומר אמר בתלמוד תורה ולא פליגי כאן בתלמיד, כאן בבעל הבית.

נחלקו הראשונים למי השינה תענוג בשבת:

שיטה הראשונה: תלמיד השונה כל ימי השבוע, לו השינה עונג בשבת, בעל הבית שאינו פנוי כל ימי השבוע ללמוד, ובשבת הוא פנוי ותאב ללמוד ומתענג, לו הלימוד תענוג בשבת, כך תירץ הרא"ם ז"ל מובא בשיטה מקובצת נדרים ל"ז ע"מ ב'.

וכן כתב המאירי שבת ק"ח ע"מ ב' שהתלמיד ששונה כל ימי השבוע מקיים בשבת עונג שינה שלא היא שכלו לואה יותר מדאי, אבל בעל הבית שמתעסק כל ימות החול בעסקיו ראוי לו להתעסק מעט בשבת בתלמוד תורה דרך עונג, והוא שראיתי שם בירושלמי לא ניתנו ימים טובים ושבתות אלא לעסוק בהם בדברי תורה על ידי שהוא טריח בחול ואין לו פנאי, ניתנו לו ימים טובים ושבתות לעסוק בהם בדברי תורה.

שיטה השנייה שם במאירי: שבת ק"ח ע"ב שהתלמיד שיש לה תענוג מלימוד מענגו בתלמוד תורה, ובעל הבית בשינה.

ובמשנה ברורה סימן שמ"א ס"ק ב' כתב דאם נדר שלא לישן בשבת מתירין לו את הנדר, דזהו ג"כ מתענוגי שבת הוא אם רגיל בכך.

ובבבבי יששכר מאמרי השבתות מאמר " כבוד ועונג שבת כתב טעם נפלא מדוע שינה בשבת תענוג: וז"ל אמרו חכמי הקבלה של"ה מס' שבת נר מצוה ג"ג שינה בשבת תענוג ראשי תיבות שבת וכתבו לישן בשבת גם ביום פנ"ח שער השבת פכ"א ונ"ל לבאר איזה טעם הנראה לענ"ד, דהנה כתבו תלמידי הרב הקדוש מהר"פ מקאריץ בשם רבם הרב הקדוש הנ"ל זצוק"ל שבכל הנבראים יש שינה ואפילו מים ישינים ואם לא יישנו יתקלקלו רק שהמים יש להם חיות מעט וישינים מעט, הכל היינו כל הנבראים כפי חיותו שינתו, והאדם שיש לו חיות מרובה על כל הנבראים הוא ישן ביותר כדי שיתחדש יותר, ועכ"פ יצא לך מכלל דברי הרב הקדוש הנ"ל כל מה שיש בהנברא יותר חיות יצטרך יותר לשינה, ולפי"ז תבין, בימי החול אין לאדם חיות רק מנשמה אחת על כן די לו בשינת הלילה, משא"כ בשבת יש לו חיות מן שתי נשמות על כן צריך לישן בלילה וביום.

ומרן הדברי חיים זי"ע אמר שבשבת צריך לישון כמה שיותר קצת ע"פ מה דאיתא בגמרא שבת י' ע"מ א' ביצה ט"ז ע"מ א' "אמר הקב"ה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה" א"כ מי יכול למעול בשמירה של המתנה.

מעדני אשר: נוהג אני לפרש שזה כוונת הפסוק ושמו בני ישראל את השבת, תשמרו את המתנה היקרה מבית גנזיו של הקב"ה.

האם ילדים קטנים מותר להם לקרוא לאור הנר בשבת?
כיון שאוהבים שנכבה הנר באמצע הלימוד?

בפרשתן ל"א ט"ז ושמו בני ישראל את השבת לעשות את השבת.

ובאור החיים בפרשתן כתב: דלכן כתב לשון שמירה, שישתדל לשמור לבל יבא לידו דבר שווג שיתחלל בו שבת על דרך אומרם שבת י"א ע"מ א' לא יקרא לאור הנר וכל הסייגים והשמירות לבל יתחלל שבת אפילו במציאות שהוא פטור עליהם.

איתא במשנה שבת י"א ע"מ א' אין קורין לאור הנר בשבת שמא יטה.

ובגמ' שבת י"ג ע"מ א' מקשה מהא דאיתא בבבבבייתא רבן שמעון בן גמליאל אומר התינוקות של בית רבן היו מסדרין פרשיות וקורין לאור הנר, ומתוך הגמ' ב' תרוצים אי בעית אימא ראשי פרשיותיו, ואי בעית אימא שאני תינוקות, הואיל ואימת רבן עליהן לא אתי לאצלווי.

ובירושלמי תירץ: אילין בעיי דיטפי בוצינא, ואילין לא בעיי דיטפי בוצינא.

וברב ניסים גאון מודפס בתוך הגמ' בצד שבת י"ג ע"מ א' כתב וז"ל ובתלמוד ארץ ישראל פירקו פרוק אחר חביב רציתי לכתבו ככאן וכך אמרו אילין בעו דיטפי בוצינא ואילין לא בעי דיטפי בוצינא, ופירוש דבריהם כי התינוקות יתרחקו מן הקריאה ויאהבו שיכבה הנר ואנו בטוחים בהן כי הם לא יטו את הנר ולפיכך הותר להם לקרות לאור הנר דליכא למיחש שמא יטו, אבל החזן לא יקרא דחיישין שמא יטה לפי שלא ירצה שיכבה הנר לפיכך אין מבטלין התינוקות מן הקריאה.

מעדני אשר: בגוף קושיית הגמ' נתקשיתי טובא, לשיטת הרשב"א ימות קי"ד דאיסור דרבנן מותר לספות בידים לקטן, א"כ מה הקושיא מדוע לתינוקות מותר לקרוא לאור הנר, הרי זה רק איסור דרבנן, ולקטן מותר לכתחילה, ושמתחי כמוצא שלל רב דשוב מצאתי במלא הרועים שבת י"ג ע"מ א' מקשה קושיא הנ"ל, ומניחו בצ"ע.

מדור
משיב כהלכה

מדור זה נודב ונענך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהוט

משיב כהלכה שינון וידעת ההלכה - הלכות שבת
כל השאלות הם משו"ע ומשנה ברורה

- א] יש לעיין. במצות קידוש ידים ורגלים צ"ע אם צריכים ליטול ידים לאחר קידוש ידים ורגלים כיון שנגעו במקומות המכוסים, דהרי היה שם יד על הרגל?
- ב] חידה. איזה דבר בקטורת היה צריך להיות דווקא מירושלים ופסול אם הביאו מחוצה לה, והיכן זה רמוז?
- ג] חידה. הנה יש י"א סממנים בקטורת, האם כולם היו שווים בחשיבותם או שיש חילוק ביניהם?
- ד] חידה. כמה עגלים עשו עם ישראל?

בהלכות שבת

ה] יש לעיין. מעשה שבת שנעשה על ידי קטן האם יש בזה איסור מעשה שבת?
ו] **הצעת מיטות - חידוד.** משפ' ויידר מונה אחד עשר נפשות ולהם אחד עשר מיטות, וכך גם משפ' גורן. בשבת בצהריים, אחרי הסעודה, הלכו בני משפ' ויידר ביחד עם בני משפ' גורן ללמוד בבית המדרש עד אחרי תפילת ערבית של מוצאי שבת. הגב' ויידר והגב' גורן שנשארו לבד בבית החליטו, כל אחת בביתה, להחליף את המצעים באחד עשר המיטות. לגב' ויידר מותר לעשות זאת ולגב' גורן אסור. מדוע? (אותן מצעים, באותה שעה, אין בזה טרחה יתרה).

ז] **שאלה - ביטול בכלי שני שאין היד סולדת בו.** הגב' קלאוז שכחה להכין תמצית תה לשבת, כששמע זאת הרב קלאוז בליל שבת, הוא התלבט האם מותר להעביר מים רותחים מהמיחם לכוס, לחכות עד שהמים יצטננו עד לחום של מעט פחות מיד סולדת ואז לשים כוס כמה שקיקי תה ובכך ליצור תמצית תה לשבת. האם מותר לעשות זאת?

ח] **שאלה - הדלקת נרות שבת.** כאשר ניגשה הגב' דויטש להדליק את נרות השבת (היא מדליקה 5 נרות בכל שבת) היא ראתה שנוטר לה רק גפרור אחד, היא הדליקה נר אחד והתלבטה מה עליה לעשות, האם מותר לה להדליק עם נר השבת הדולק את שאר נרות השבת? האם מותר לה להדליק קיסם מנר השבת הדולק ועם קיסם זה להדליק את שאר נרות השבת או שעליה להסתפק בהדלקת הנר האחד שהדליקה. מה הדין?

שאלות בדף היומי חגיגי

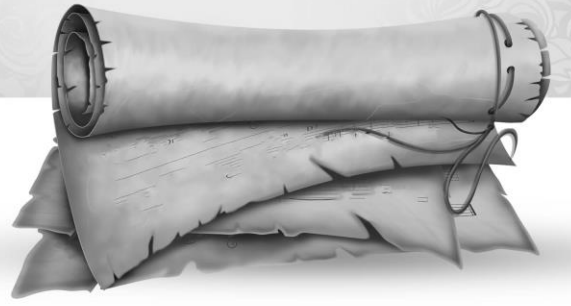
- ט] **צ"ע.** דף ה"ב, בר ב"ר דחזד יומא, הנה ברש"י כתב: "מהלך שלשה חודשים היה מביתו לבית המדרש. ונוסע מביתו אחר הפסח ולומד יום אחד, וחוזר לביתו לשמח את אשתו בחג הסוכות" ע"כ. וקשה כיצד הספיק רב אידי לחזור לביתו לחג הסוכות, הלא הוא היה יוצא מביתו לאחר חג הפסח, כלומר לא לפני כ"ג בניסן; ואם משך זמן ההליכה עד הגיעו לבי רב היה שלושה חודשים, הרי שהוא הגיע לבי רב בכ"ג בתמוז. הוא שהה בי רב כל יום כ"ג בתמוז, ובכ"ד בתמוז יצא מבי רב על מנת לשוב לביתו, ושוב היה מהלך שלושה חודשים, ונמצא כי הוא הגיע לביתו בכ"ד תשרי, יומיים לאחר חג הסוכות?
- י] **עוד צ"ע.** הנה יש להניח שהאמורא רב אידי לא היה יושב בטל בשבת חודשי נסיעתו, ובודאי שהיה עוסק בתורה יומם ולילה גם בחודשים אלה, ואם כן מדוע קראו לו חכמים "בר ב"ר דחזד יומא"? ומדוע דרש עליו ר' יוחנן את הפסוק ממנו למדים שכל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה, כאילו עוסק כל השנה כולה, והלא אין ספק שרב אידי עסק בתורה במשך כל השנה כולה?

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להגדרה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [בהודעה ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בבגד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה יכנס בעוד"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. -שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח אד"ב

מכתבים למערכת

כהן שעבד את העבודה עם בגדים קרועים האם עבודתו פסולה
מה שהקשתם בשם אחרונים סתירה בדברי הרמב"ם שכתב פ"א מהלכות ביאת מוקדש חלה ה"ד שריוני בגדים חייב מיתה ועבודתו כשרה, ואילו במקום אחר פ"ק מהלכות כלי המקדש חלה ה"ד כתב שעבודתו פסולה, ותרצתם בחמשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א חבר הבד"ץ קהילת מחזיקי הדת, אהבת תורה, בית הוראה דישיבת מיר, לטבת הפוסקים בימינו עילית, אוצר הפוסקים סורא, קנין תורה פסגות ירושלים (כדור)
נראה לתרץ, ע"פ מה שכתב הרמב"ם מהלכות כלי המקדש פ"ק ח' חלה ה"ד אם הבגדים היו ארוכין יתר על מדתו וכו' עבודתו פסולה, אבל אם סלקן באבנט עד שנעשו כמדתו עבודתו כשרה, דהגבחה הבגד על ידי החתיכה באבנט נחשב כקיצר הבגד כאילו החלק המוסתר גזור ואינו קיים עיין בכסף משנה שם וברש"י זכ"ח ע"פ ב' א"כ שפיר יש לומר שפיר דלעולם אם עבד עבודה בבגדים קרועים עבודתו פסולה, והא שכתב הרמב"ם בהלכות ביאת המקדש דעבודתו כשרה איירי שהבגד במקום הקרע היה בחלק הארוך וקרעו ע"פ שכתב באבנט ואין הקרע נראה ונחשב גם כן כאילו החלק הבגד שתחבן באבנט כאילו גזור כמו שכתב בסוף הכסף המשנה ולכן עבודתו כשרה.

הרה"ג חיים מרדכי עקשטיין שליט"א
הרה"ג שלמה הכהן רבינוביץ שליט"א בית שמש כולל ישיבת מיר ה"ם
נראה לי לציין מה שתיירץ בספר ראש המזבח ה"ה או ע"פ מה שכתב הרמב"ם השנות לסו"מ לתק"ס שמקורעין פסולין משום שנחשב למחוסר בגדים במקום הקרע וא"כ יש לומר שרק מתי שנחסר חלק בבגד עצמו ע"י הקרע נחשב מחוסר בגדים ואז עבודתו פסולה אבל בקרע כדרך קורעים על מת שלא נחסר בבגד עצמו ע"י הקרע אינו פסול משום מחוסר בגדים ובאופן כזה כתב הרמב"ם שעבודתו כשרה, ודקדק מהלשון מקורעין שאינו רק קרע כמו במת אלא נחסר בבגד עצמו.

הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א כולל סאטמאר בני ברק
נראה לציין מה שמרתיץ בובחי קודש מהגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א ראב"ד ירושלים זכ"ח ה"ה ע"פ מה דכתב הרמב"ם פ"ט מהלכות כלי המקדש ה"ג והקורע פי המעיל לוקה שנאמר לא יקרע והוא הדין לכל בגדי כהונה שהקורעין דרך השחתה לוקה, ועפ"י זה ה"ל שאם קרע את הבגד בדרך השחתה ועבד בו, נחשב עבודתו פסולה, ואם קרע שלא דרך השחתה אין עבודתו פסולה.

האם כהן שלובש משקפיים בשעת העבודה האם היא יתור בגדים
מה שדנתם בשם הפוסקים האם כהן שלובש משקפיים בשעת העבודה האם נחשב ליתור בגדים ופסול.

הרה"ג יוסף קרביץ שליט"א מודיעין עילית
נראה לציין, דהאילת השחר זכ"ח ה"ט כתב דע"פ מה שכתב הר"ש ריש אהלות שכלי מתכות הוה חשיב בגד מדקרי לציין בגד, א"כ אף משקפיים הוה חשיב בגד, וא"כ חשיב ליתור בגדים, ג"מ מה שנחלש ראייתו וצריך משקפיים א"כ חשיב לבעול מום.

הרה"ג יצחק ליב בורד שליט"א ירושלים
מה שכתבתם לדון אם כהן יכול לילך בשעת עבודה עם משקפיים, דאולי יש בזה משום יתור בגדים, נראה לדון אם הוה בכלל בגד, דינה דעת התוס' שבת כ"ז ב' ד"ה ואינה דבאופן שיעקר הבגד הוה ממתכת אינו קרוי בגד, ולפ"י ה"ל דמשקפיים אינו בגד כיון שעשוי ממתכת, ואף שהתוס' במסכת נזיר כ"ד ב' ד"ה תיש מדיה כתבו דתכשיטי כלי מתכות שפיר מיקרו בגדים, והוכיחו כדבריהם ממה דכתבי בבגדי כהונה שמת כ"ה אלה הבגדים אשר עשו וחשיב ציץ בין היתר, והרי ציץ של זהב היה עין סוכה ה"א ובאמת נראה דבריהם שותרין למ"ש בשבת, וא"כ לכוון שמטרת המשקפיים הם העדשות והמסגרת בטל לגבי העדשות כיון שהוא עשוי רק כדי להזיק את העדשות, ולגבי העדשות עצמן ודאי לא שייך לומר שהם בגד כיון דאינם כלי מתכות ואף דאפשר להתייחס כמ"ל כלי מתכות, ע"י ע"ז ע"ב ב' וישבת ט"ז א' ונפקס להלכה בידי ס"ק ק"מ ס"מ היינו רק מדרבנן, ועוד ה"ל דמהותו של משקפיים הוה היפך מבגד דבגד מטרתו לכסות כמ"ש עור ובשר תלבישני, והמשקפיים נועדו לגלות שיראה דרכו.

הרה"ג נחמן שמעון לנדסמן שליט"א קרית חסידיים בית שמש
נראה דכפרת עזות מצח הוא על ידי עזות דקדושה דהיינו שמעיו לבוא ולהתקרב להשי"ת בכל מצב וגם אחר נפילה והתרחקות, ולכן הציץ שמכפר על עזות מצח, התיקון הוא ע"י שיאנו אהרן על מצחו כדרך עזות אלא שהוא עזות דקדושה ממפותח בו קודש לה'. והוה שמכפר על עזות הקדשים שיש בו בח"י עזות דקדושה שאע"פ שהקדשים קרובים יקרב לרצון להשי"ת ויכפרו.

הודעה משמחת
לקראת נישואי בתי תח"י יצא לאור בעזהשי"ת
ספר מעדני אשר בעינינו נשואין
מאות נושאים בעינינו שידוכים - שבת אופרין - חופה
סעודת הנשואין - שבעת ימי המשתה
וכן הרבה עיני שמחת חתן וכלה
מי שירצה ליטול חלק בהוצאות הגדולות של הספר
וכן לברכת מזל טוב - שיפנה לטל: 053-3166560

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג **צבי דוב אלבוים שליט"א** ירושלים
לרגל שמחת אירוסין בנו הבה"ח המופלג בתור"ש
כמו **אברהם משה** נ"ו מבחירי ישיבת ישמח לב דחסידי בעלזא אשדוד
עב"ג בת ידידינו הרה"ג **נחמן זינגלמן שליט"א** ר"מ בישיבת בעלזא בית מרדכי אשדוד
וברכת מזל טוב לאביו
ידידינו הרה"ג **יוסף חייאל שליט"א** ראש בית מדרש משכן אביגדור
יהא רעוא שבזכות זיכרי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג **שמעון יוספוביץ שליט"א** קרית הבעש"ט פתח תקוה
לרגל שמחת נשואין נכדתו
בת לחתנו ידידינו הרה"ג **רבי חיים גולדשטיין שליט"א** קרית צאנו נתניה
מח"ס שפע קודש
עב"ג ידידינו הבה"ח **יקותיאל יהודה דויטש שליט"א** מבחירי ישיבת צאנו נתניה
בנו של ידידינו הרה"ג **רבי יחזקאל דויטש שליט"א** מחשובי בני העלייה בבית שמש
יהא רעוא שבזכות זיכרי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א חבר הבד"ץ קהילת מחזיקי הדת, אהבת תורה, בית הוראה דישיבת מיר, לטבת הפוסקים בימינו עילית, אוצר הפוסקים סורא, קנין תורה פסגות ירושלים (כדור)
נראה לתרץ, ע"פ מה שכתב הרמב"ם מהלכות כלי המקדש פ"ק ח' חלה ה"ד אם הבגדים היו ארוכין יתר על מדתו וכו' עבודתו פסולה, אבל אם סלקן באבנט עד שנעשו כמדתו עבודתו כשרה, דהגבחה הבגד על ידי החתיכה באבנט נחשב כקיצר הבגד כאילו החלק המוסתר גזור ואינו קיים עיין בכסף משנה שם וברש"י זכ"ח ע"פ ב' א"כ שפיר יש לומר שפיר דלעולם אם עבד עבודה בבגדים קרועים עבודתו פסולה, והא שכתב הרמב"ם בהלכות ביאת המקדש דעבודתו כשרה איירי שהבגד במקום הקרע היה בחלק הארוך וקרעו ע"פ שכתב באבנט ואין הקרע נראה ונחשב גם כן כאילו החלק הבגד שתחבן באבנט כאילו גזור כמו שכתב בסוף הכסף המשנה ולכן עבודתו כשרה.

הרה"ג חיים מרדכי עקשטיין שליט"א
הרה"ג שלמה הכהן רבינוביץ שליט"א בית שמש כולל ישיבת מיר ה"ם
נראה לי לציין מה שתיירץ בספר ראש המזבח ה"ה או ע"פ מה שכתב הרמב"ם השנות לסו"מ לתק"ס שמקורעין פסולין משום שנחשב למחוסר בגדים במקום הקרע וא"כ יש לומר שרק מתי שנחסר חלק בבגד עצמו ע"י הקרע נחשב מחוסר בגדים ואז עבודתו פסולה אבל בקרע כדרך קורעים על מת שלא נחסר בבגד עצמו ע"י הקרע אינו פסול משום מחוסר בגדים ובאופן כזה כתב הרמב"ם שעבודתו כשרה, ודקדק מהלשון מקורעין שאינו רק קרע כמו במת אלא נחסר בבגד עצמו.

הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א כולל סאטמאר בני ברק
נראה לציין מה שמרתיץ בובחי קודש מהגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א ראב"ד ירושלים זכ"ח ה"ה ע"פ מה דכתב הרמב"ם פ"ט מהלכות כלי המקדש ה"ג והקורע פי המעיל לוקה שנאמר לא יקרע והוא הדין לכל בגדי כהונה שהקורעין דרך השחתה לוקה, ועפ"י זה ה"ל שאם קרע את הבגד בדרך השחתה ועבד בו, נחשב עבודתו פסולה, ואם קרע שלא דרך השחתה אין עבודתו פסולה.

האם כהן שלובש משקפיים בשעת העבודה האם היא יתור בגדים
מה שדנתם בשם הפוסקים האם כהן שלובש משקפיים בשעת העבודה האם נחשב ליתור בגדים ופסול.

הרה"ג יוסף קרביץ שליט"א מודיעין עילית
נראה לציין, דהאילת השחר זכ"ח ה"ט כתב דע"פ מה שכתב הר"ש ריש אהלות שכלי מתכות הוה חשיב בגד מדקרי לציין בגד, א"כ אף משקפיים הוה חשיב בגד, וא"כ חשיב ליתור בגדים, ג"מ מה שנחלש ראייתו וצריך משקפיים א"כ חשיב לבעול מום.

הרה"ג יצחק ליב בורד שליט"א ירושלים
מה שכתבתם לדון אם כהן יכול לילך בשעת עבודה עם משקפיים, דאולי יש בזה משום יתור בגדים, נראה לדון אם הוה בכלל בגד, דינה דעת התוס' שבת כ"ז ב' ד"ה ואינה דבאופן שיעקר הבגד הוה ממתכת אינו קרוי בגד, ולפ"י ה"ל דמשקפיים אינו בגד כיון שעשוי ממתכת, ואף שהתוס' במסכת נזיר כ"ד ב' ד"ה תיש מדיה כתבו דתכשיטי כלי מתכות שפיר מיקרו בגדים, והוכיחו כדבריהם ממה דכתבי בבגדי כהונה שמת כ"ה אלה הבגדים אשר עשו וחשיב ציץ בין היתר, והרי ציץ של זהב היה עין סוכה ה"א ובאמת נראה דבריהם שותרין למ"ש בשבת, וא"כ לכוון שמטרת המשקפיים הם העדשות והמסגרת בטל לגבי העדשות כיון שהוא עשוי רק כדי להזיק את העדשות, ולגבי העדשות עצמן ודאי לא שייך לומר שהם בגד כיון דאינם כלי מתכות ואף דאפשר להתייחס כמ"ל כלי מתכות, ע"י ע"ז ע"ב ב' וישבת ט"ז א' ונפקס להלכה בידי ס"ק ק"מ ס"מ היינו רק מדרבנן, ועוד ה"ל דמהותו של משקפיים הוה היפך מבגד דבגד מטרתו לכסות כמ"ש עור ובשר תלבישני, והמשקפיים נועדו לגלות שיראה דרכו.

האם הכהן היה הולך בעבודה בלי כיפה משום דהיא יתור בגדים
מה שהבאתם הגמ' הולך קל"ח ע"א דכיפה של צמר הייתה מונחת בראש כהן גדול ועליה ציץ נתון, לקיים מה שנאמר ושמט אותו על פתיל תכלת, ע"ש, ופירש רש"י שם וז"ל כיפה כובע קטן. והקשתם בשם אחרונים איך היה מותר לכהן גדול ללבוש כיפה, הרי היה יתור בגדים.

הגאון ישראל שוורץ שליט"א
רב קהילת צאנו ביתר, ודומ"ץ שכונת גוש שמונים, מרכז ההוראה, שערי הוראה, ומראשי ישיבת כתר התורה ביתר עילית
נראה לתרץ, דהכיפה לא הייתה ג' על ג' אצבעות, דהא הציץ שיהיה עליה אמרו חז"ל שבת ט"ז עמוד ג' ציץ כמין טס של זהב, ורוחב שתי אצבעות, ובכה"ג מבואר בגמ' זכ"ח ה"ה ע"א דלא הוה יתור בגדים, וכמו שכתבתם ליישב בשם הגר"ח קניבסקי שליט"א דלכן קניבסקי לא הוה חציצה כיון דאין בה ג' על ג' אצבעות.

הרה"ג יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון
נראה להעיר שהרי רש"י לומד "שהפתיל תכלת" שכתבו בפסוק הוא כיפה כובע קטן, וכיון שלשיתו מבואר בפסוק שהכהן גדול צריך ללבוש אותה כיפה, אז לא שייך שזה יהיה יתור בגדים, א"כ הנה בגמ' ירושלמי עירובין פ"י ה"ג מבואר אליבא ר' חנינא איזה יתור בגדים שתי כתנות שתי מצנפות שני מכנסים שני אבנטים, ע"ש, ופירש הפני משה שם שיתור בגדים הוא דוקא אם הוא יתור בגדים מבגדי כהונה עצמן, ע"ש. הרי לפי הירושלמי לא היה על כיפה איסור יתור בגדים כיון שהיא אינה מבגדי כהונה, ולפ"י גם על משקפיים ששאלתם אם יש בזה איסור לכהן גדול ללבוש, לא שייך יתור בגדים כיון שמשקפיים אינם מבגדי כהונה, ובעצם הסתירה בין התוס' עינין בשת"י דברי יצ"ב אי"ח ס"ג א' את א' ד"ה והוה ובש"ת משנה שכיר הביא שהגאון בעל כוכב מיעקב העיר בה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג **שלמה זלמן דסקל שליט"א** בית שמש
לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכרי רבבות יזכה לרוות נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב משה פשקוס שליט"א בארא פארק
לזיכורי הרבים
יהא רעוא שבזכות זיכרי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו